

שאל

אביר ויגדר

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 19:28

יציאת השבת: 20:33

ב' תמוז תשע"ב

גיליון מס' 72

שאלות ותשובות על הפרשה

מאת ר' עזרא מרום

עונג שלבת

החיפוש אחר השלום

בפרשה מתעורר ויכוח קשה מאד בתוך קהילת בני ישראל. אדם העונה לשם קורח קם לפתע, ומאשים את משה רבנו, שהוא מוביל הנהגה של שחיתות ושקרים. קורח אוסף סביבו מאתיים וחמישים תומכים, ופותח במרד גלוי כנגד משה. בסופו של דבר, האדמה פוערת את פיה ובלעת את קורח ועדתו על כל רכושם. נשאלת השאלה, מדוע הקב"ה בוחר בעונש כה חמור? והתשובה חד משמעית! היהדות מייחסת למריבות ומחלוקות בעם משמעות חמורה מאד, אם לא החמורה ביותר מבין כל העבירות שבתורה. מדוע? משום שההתפלגויות בתוך העם סותרות לחלוטין את אחדותו המוחלטת של הקב"ה. המילה 'שלום' לקוחה מהשורש 'שלם', כלומר – שלימות. 'שלום' איננו רק היעדר מלחמה. השלום הוא מערכת יחסים סימביוטית, המושתתת על שיתוף פעולה, מערכת יחסים שבה כל אחד מן הצדדים דואג לצד השני, מסייע לו ובסופו של דבר – גם משלים אותו. המשנה מתארת מחלוקת 'טובה', כמחלוקת לשם שמיים ומתוך כוונות טובות, כדוגמת בית שמאי ובית הלל. ומחלוקת 'רעה', שכל כוונתה להפריד ולזרוע הרס כדוגמת קורח ועדתו, שניסו לגרור

1. "קרח בן יצהר בן לוי". מדוע הזכר יחוסו? כדי להדגיש שקרח בטח על יחוסו הרם שיביא לו תומכים רבים.
2. ידוע הפתגם "כשמו כן הוא". כיצד רמזים תכונותיו של קרח בשמו? קרח בראשי תיבות = קנאה, רוממות (=גאוה), חמדה (=תאוה).
3. עיין בגמרא סנהדרין ק"י וענה: א. מה מקור עושרו של קרח? ב. במה מתבטא עושרו הרב? א. גילה את המטמוניות של יוסף. ב. מפתחות גנזיו הועמסו על 300 פרדות לבנות!
4. איזה כלל נלמד מהסמיכות: "ויקח קרח ... ודתן ואבירם"? מה הכלל: "אוי לרשע ואוי לשכנו" (שבט לוי ושבט ראובן היו שניהם בצד דרום).
5. ציין 2 מקורות בתורה בהם נזכר התואר "אנשי שם". א. עדת קרח בפרשתנו. ב. הנפילים בסוף פרשת בראשית.
6. לאיזו אישה בפרשתנו מתייחס הפסוק: "חוכמת נשים בנתה ביתה" (משלי י"ד)? אשתו של און בן פלת.
7. איזה כלל נלמד מהפסוק: "וישלח משה לקרא לדתן ואבירם" (רש"י) אין מחזיקים המחלוקת. מי אמר למי בפרשתנו: "העיני האנשים ההם תנקר"? דתן ואבירם אמרו למשה (ט"ז, 14).
9. איזו מידה כנגד מידה יש בעונש שקיבלו קרח ועדתו? הם דיברו לשון הרע בפיהם ולכן הארץ פתחה את פיה.
10. מהי הקירבה המשפחתית של קרח למשה? בן דודו של משה (יצהר, אביו של קרח, הנו אחיו של עמרם, אביו של משה).
11. "ותפתח הארץ את פיה". על מי נאמר בתנ"ך: א. ותפתח...את פיה? ב. פיה פתחה? א. אתונו של בלעם. ב. אשת חיל: "פיה פתחה בחכמה" (משלי ל"א).
12. האם חלה מצוות פדיון הבן על תינוק שנולד בנייתוח קיסרי? לא! כי צריך פתיחת רחם ככתוב: "פטר כל רחם".
13. הייתכן מקרה שבו פודים את הבן הבכור לפני שמלו אותו? כן, במקרה שמסיבות רפואיות לא ניתן למול את הבן, אך הפדיון יערך בזמנו!

נפרדות: ירו-שלם, כלומר – השלום ייראה (יתגלה). מי ייתן והקב"ה יברך אותנו, ויעניק לנו את הסובלנות והרגישות הנדרשות בכדי להימנע מויכוחים הרסניים. מי ייתן והקב"ה יכוון אותנו להעניק את הכבוד הראוי לכל אדם בסביבתנו.

רבים נוספים אחריהם, בתוך מאבק הכוחות האגואיסטי שלהם. בארץ ישראל – שהיא המקום בו נושא האחדות הוא חיוני ביותר – עושה הציבור מאמצים אדירים בכדי לטפל בבעיה המורכבת הזו. כעת נבין כמה מתאים לנו לראות ששם העיר 'ירושלים' מורכב למעשה משתי מילים

מעשר ראשון

"וְאֵל-הַלְוִיִּם תִּדְבֹר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֵתֶם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת יְהוָה מֵעֵשֶׂר מִן-הַמַּעֲשֵׂר..."

חובת הפרשת מעשר ראשון קיימת בשנים א, ב, ג, ד, ה, ו, למניין שנות שמיטה. חזקת הלוויים בזמן הזה תקפה לקבלת מעשר ראשון. לכן, קיימת בימינו חובה לתת את פירות המעשר הראשון ללוי.

החובה לתת

חובת הנתינה חלה רק על פירות החייבים בוודאות בהפרשת תרומות ומעשרות. במקרה שחובת ההפרשה מוטלת בספק - אין וודאות שהפירות שיועדו למעשר ראשון אכן שייכים ללוי, ולכן אין חובה לתת אותם, לפי הכלל: 'המוציא מחברו עליו הראיה'.

הקשיים בביצוע הנתינה

יש קושי בנתינת הפירות שיועדו למעשר ראשון. מכיוון שבנוסח ההפרשה קובעים שתשע המאיות הנמצאות בצד העליון הם מעשר ראשון - ייתכן שיש פרי שחלקו העליון הוא מעשר ראשון ואילו חלקו התחתון אינו מעשר ראשון, ואי אפשר לדייק. כמו כן, ייתכן שהפרי שיועד למעשר ראשון זז ממקומו לאחר ההפרשה וכך אי אפשר לדעת בדיוק מהו המעשר הראשון.

הנתינה ב'בית האוצר'

קרן בית האוצר, קרן ייחודית העוסקת בטיפול בהפרשת תרומות ומעשרות, נוקטת דרך שונה המסתמכת על הסוגיה במסכת גיטין (דף ל' ע"א) המבוססת על דין 'מכירי כהונה ולויה'. לפי דין זה, בעל הפירות מלווה ללוי סכום כסף בשווי פירות המעשר הצפויים לו בשנה הקרובה, ומתחייב לתת את פירות המעשר במשך אותה שנה רק לאותו לוי. התחייבות זו מקנה את פירות המעשר לאותו לוי מיד בשעת הפרשתם, ללא שום פעולה קניינית, אך למעשה, פירות המעשר נשארים, בהסכמת הלוי, אצל בעל הפירות בתמורה לקיזוז שוויים מסכום ההלוואה.

דמי המנוי ל'בית האוצר' מהווים בעצם את סכום ההלוואה. כסף זה מוקנה על ידי בא כוחו של 'בית האוצר' ללוי מסוים. לאחר ההקניה, מועבר הכסף בהסכמת הלוי להחזקתם של לומדי תורה המממשים בימינו את אחד מתפקידי הלוויים. מכון התורה וארץ

14. לפי הגר"א כל המצוות רמוזות בפרשת "בראשית". מהו הרמז למצוות פידיון הבן?
בראשית = ראשי תיבות של:
בן ראשון אחרי שלושים יום תפדה.
15. על מטה אהרן נאמר "ויגמול שקדים". איזה נביא ראה "מקל שקד"?
ירמיהו (פרק א, 11)
16. מה הסיבה שקרח חשב שהוא ראוי לגדולה? (רש"י)
ראה ברוח הקודש שיצא מזרעו שמואל הנביא ששקול כנגד משה ואהרן.
17. מה פירוש הביטוי: "קל אלוקי הרוחות"?
יודע מחשבות.
18. "ותצא אש ותבלע את 250 מקריבי הקטרת". באיזה אירוע אחר בתנ"ך נשרפו באש 250 איש?
בספור על אליהו הנביא ו- 250 נביאי הבעל. (מלכים א, י"ז).
19. בזכות מה נעצרה המגיפה? בזכות הקטורת. לכן יש חשיבות גדולה לקרוא בתפילה את פרשת פיטום הקטורת.
20. "פרח מטה אהרון ... ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים". מה התכונה המיוחדת לשקדים? (רש"י).
השקד הוא פרי שפריחתו היא המהירה ביותר מכל עצי הפרי.
21. בפרשתנו נעשה נס במטה אהרון שפרח. ציין ניסים נוספים בתורה שנעשו ע"י מטה אהרון. א. וישלך אהרון את מטהו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין (שמות ז' 10).
ב. ויבלע מטה אהרון את מטותם (שם, 12).
ג. במכות מצרים: דם, צפרדע, כנים.
22. על הכהנים נאמר: "ושמרתם את משמרת הקודש ואת משמרת המזבח". כמה משמרות כהנים היו במקדש?
כ"ד (=24) משמרות כהנים.

הלכה ורעיונות - לצילוי נאמת הרב ארזכי אליהו לצוק"ף

"פעם הגיע בן-יוסף לבנת הי"ד לתפילת שחרית ב"היכל יעקב" ובנו הקטן איתו ועמד בתפילה סמוך לרב אליהו זצ"ל. בתפילת שמונה עשרה הילד הרעיש מעט ובן-יוסף הרים אותו על ידיו. לאחר התפילה מסר הרב את שיעורו הקצר בבן-איש-חי. בדיוק בו ביום לימד הלכה שאסור להרים בידיו שום דבר בתפילת שמונה עשרה כדי להיות מרוכז כולו בתפילה. בן-יוסף שמע והתבייש ואז פנה אליו הרב ואמר לו: "אבל אתה, מה שהרמת את הילד בתפילה, עשית זאת כדי שלא יפריע לאחרים להתרכז בתפילה וטוב עשית". מתוך "פרשת גדולת מרדכי"

הרב עשה תפילות בכותל ובמערות המכפלה. אבל איך שהיתה מסתיימת התפילה הרב מיד היה מורה לשיר ולשמוח. גם ברגעים של צער הרב היה מעביר מסר של "אתה עשית את שלך עכשיו אתה בידיים של ה' ותהיה עם זה בשמחה. אל תהיה מדוכא כי ה' לא מתנהל לפי התכתיבים שלך".